

Locatie 'Buytenpark',
gemeente Zoetermeer.
Een archeologisch bureauonderzoek.

STAR 283
2010

E. Jacobs

Colofon

Opdrachtgever
gemeente Zoetermeer

Datum
april 2010

Versie
definitief

Auteur
E. Jacobs

Bestandsnaam
10013.bureauonderzoek.def.wpd

Projectcode Jacobs & Burnier
10013

ISBN-nummer
978-90-8762-170-4

Jacobs & Burnier
archeologisch projectbureau

adres
Veemarkt 186
1019 DG Amsterdam

telefoon
020 - 4637300

fax
020 - 4637277

e-mail
info@jacobs-burnier.nl

Jacobs & Burnier, archeologisch projectbureau V.O.F. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Inhoudsopgave

Administratieve gegevens	1
1. Inleiding	2
2. Onderzoeksopdracht en werkwijze	3
3. Onderzoeksgebied	4
3.1 Afbakening onderzoeksgebied	4
3.2 Huidige en toekomstige situatie plangebied	4
4. Landschappelijke en aardwetenschappelijke context	5
4.1 Huidig grondgebruik	5
4.2 Geologische, geomorfologische en bodemkundige kenmerken	5
5. Historisch gebruik en bekende archeologische waarden	8
5.1 Historisch gebruik	8
5.2 Bekende archeologische en cultuurhistorische waarden	9
6. Verwachte archeologische waarden	10
7. Advies	11
Literatuur	12
Verantwoording	13
Afbeeldingen	13
Bestanden	13

Jaren	Archeologische perioden		Geologische perioden
1500	Nieuwe tijd		H O L O C E E N
450 na Chr.	Middeleeuwen	Laat	
		Vroeg	
12 voor Chr.	Romeinse Tijd	Laat	
		Midden	
		Vroeg	
800	IJzertijd	Laat	
		Midden	
		Vroeg	
2000	Bronstijd	Laat	
		Midden	
		Vroeg	
5300	Neolithicum	Laat	
		Midden	
8800	Mesolithicum	Vroeg	
		Laat	
		Midden	
		Vroeg	
voor 300.000	Paleolithicum	Laat	P L E I S T O C E E N
		Midden	
		Vroeg	

Archeologische perioden en aanvang tijdvakken in jaren

Administratieve gegevens

Opdrachtgever

Gemeente Zoetermeer
Postbus 15
2700 AA Zoetermeer
contactpersoon
Mw. C.W. Boukema-Bos
Tel.: 079 - 3469736

Uitvoerder

Jacobs & Burnier, archeologisch projectbureau
Veemarkt 186
1019 DG Amsterdam
contactpersoon
Dhr. E. Jacobs
Tel.: 020 - 4637300

Bevoegd gezag

Gemeente Zoetermeer
Postbus 15
2700 AA Zoetermeer
contactpersoon
Mw. C.W. Boukema-Bos
Tel.: 079 - 3469736

Locatie

gemeente
Zoetermeer
plaats
Zoetermeer
toponiem
Buytenpark
kadaster
Gemeente Zoetermeer, sectie C, nr. 5670

Kaartblad

30H

Coördinaten

NW 91363 / 453627
NO 91513 / 453695
ZO 91547 / 453603
ZW 91408 / 453532

Archisnummers

meldingsnr: 39842
onderzoeksnr: 30249

J&B-projectgegevens

projectnr.: 10013
verslaglegging: E. Jacobs

1. Inleiding

In opdracht van de gemeente Zoetermeer is in het kader van de voorgenomen wijziging van het bestemmingsplan 'uitbreiding begraafplaats Buytenpark' in maart 2010 door Jacobs & Burnier archeologisch projectbureau een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd (afb. 1 & 2).

Aanleiding voor het onderzoek vormt de voorgenomen wijziging van het bestaande bestemmingsplan voor het gebied.

Op basis van de per 1 september 2007 doorgevoerde wijziging van de Monumentenwet 1988 dient de gemeente bij de vaststelling van een bestemmingsplan evenwel rekening te houden met de in de grond aanwezige dan wel te verwachten archeologische waarden.

Dit geldt ook voor het hier besproken plangebied aangezien het op de Cultuur Historische Kaart, provincie Zuid-Holland deel uitmaakt van een zone waar een middelhoge verwachting ten aanzien van de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden aan is toegekend (www.geo-zuidholland.nl/geo-loket/kaart-chs.html).

Voor een juiste invulling van het nieuwe bestemmingsplan is het verwerven van aanvullende kennis over de binnen het plangebied aanwezige dan wel verwachte archeologische waarden dan ook noodzakelijk.

Het voorliggende rapport beschrijft de resultaten van het naar aanleiding van deze noodzaak uitgevoerde bureauonderzoek.

2. Onderzoeksopdracht en werkwijze

Doel van het uitgevoerde bureauonderzoek betreft het aan de hand van bestaande bronnen verwerven van inzicht in de binnen het plangebied aanwezige bekende alsook verwachte archeologische waarden. Tevens is het bureauonderzoek gericht op het verkrijgen van inzicht in de geologische, geomorfologische en bodemkundige opbouw van het gebied.

Bij het uitvoeren van het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van de door de opdrachtgever verstrekte informatie, de Cultuur Historische Kaart, provincie Zuid-Holland, gegevens uit het Archeologisch Informatiesysteem (Archis II), het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) en relevante literatuur.

Aan de hand van de verkregen gegevens is voor het plangebied een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld. Op basis daarvan is vervolgens een advies geformuleerd m.b.t. de omgang met de mogelijk binnen het plangebied aanwezige archeologische waarden.

In overeenstemming met de in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 3.1 (KNA 2006) genoemde specificaties is het onderzoek aangemeld bij het Centraal Archeologisch Informatiesysteem (Archis II). Op basis van deze aanmelding zijn de resultaten van het onderzoek binnen dit systeem geregistreerd onder onderzoeksnummer 30249.

3. Onderzoeksgebied

3.1 Afbakening onderzoeksgebied

Het plangebied betreft een terrein ten westen van de wijk 'Buytenwegh' te Zoetermeer, provincie Zuid-Holland. Aan de west- en noordzijde wordt het terrein begrensd door de Buytenparklaan, aan de oostzijde door de Hoflaan en aan de zuidzijde door het crematorium behorend bij de begraafplaats 'Buytenpark'. De omvang van het terrein bedraagt circa 165 x 100 m, totaal 16500 m² (afb. 2.1 & 2.2).

3.2 Huidige en toekomstige situatie plangebied

Op dit moment is het plangebied voor het overgrote deel voorzien van gras en deels in gebruik bij sportvereniging Paintball Extreme Sports en deels bij de Stichting Hondenschool Zoetermeer. Aan de west- en noordzijde wordt het terrein begrensd door een aanplant van bomen, o.a. berk en linde, terwijl aan de oostzijde sprake is van twee clubgebouwen waarvan één in gebruik is bij de eerder genoemde Stichting Hondenschool Zoetermeer terwijl in de ander Toervereniging Zoetermeer '77 en de IJsvereniging Zoetermeer gehuisvest zijn (Van Woersem 2010).

De voorgenomen ontwikkeling omvat een uitbreiding van de ten zuiden van het plangebied gelegen begraafplaats 'Buytenpark'. In het kader van dit nieuwe gebruik zullen de bomen en bosschages die het terrein omgeven verwijderd worden. Verder zal de bovenste meter van het terrein afgegraven worden, waarna vervolgens een circa drie meter dik zandpakket wordt opgebracht waarin graven gerealiseerd zullen worden. Langs de randen van het terrein zal (klei)grond/substraat aangebracht worden waarin nieuw aan te planten bomen kunnen wortelen. Tevens is de aanleg van een klein opslaggebouw, circa 100 m², voorzien.

4. Landschappelijke en aardwetenschappelijke context

4.1 Huidig grondgebruik

Op dit moment is het plangebied voor het overgrote deel in gebruik als grasveld. Aan de west- en noordzijde wordt het terrein begrensd door een aanplant van bomen, o.a. berk en linde, terwijl aan de oostzijde sprake is van enkele sportclubgebouwen (Van Woersem 2010).

NAP-hoogte maaiveld: circa 3,94 m - NAP (www.ahn.nl).

Grondwatertrap: V (kunstmatig in stand gehouden via bemaling)

4.2 Geologische, geomorfologische en bodemkundige kenmerken

De onderzoeksgebied bevindt zich in het 'westelijk veengebied'. De belangrijkste aanwezige geologische eenheden volgens de indeling van De Mulder *et al* (2003) betreffen de Formatie van Naaldwijk en de Formatie van Nieuwkoop, respectievelijk kustafzettingen en veen. Beide zijn gevormd in het Holocene.

De ontwikkeling van het gebied werd direct of indirect beïnvloed door de Holocene zeespiegelrijzing en de daarmee samenhangende stijging van de grondwaterspiegel (Berendsen 2004). Zo werd het begin van het Holocene gekenmerkt door een snelle zeespiegelstijging, waardoor de afwatering van de grote rivieren vertraagd werd en in de kustzone op grote schaal veen, het zogenoemde Basisveen, gevormd kon worden. Tijdens verhoogde zee-activiteiten drong de zee via geulen het land binnen en vond op het veen afzetting van zand en klei plaats. De top van deze afzettingen, voorheen aangeduid als afzettingen van Gorkum, tegenwoordig Formatie van Echteld (Berendsen 2004) bevindt zich vandaag de dag evenwel op een diepte van 10 m - tot 13 m - mv.

Ook in daarop volgende eeuwen vonden opnieuw doorbraken plaats, waarbij de zee via geulen zijn invloed in het achterland deed gelden en er opnieuw zand en klei werd afgezet. De hier besproken onderzoekslocatie bevindt zich op de noordelijke rand van een zone waar in de ondergrond de aanwezigheid van dergelijke geulen en afzettingen vermoed wordt. Het is deze zone waar op de Cultuur Historische Kaart, provincie Zuid-Holland een middelhoge kans ten aanzien van de aanwezigheid van archeologische waarden aan wordt toegekend (zie afb. 5). Dit vanwege het feit dat deze zandige en iets hoger gelegen afzettingen in de periode vanaf het Midden- tot Laat Neolithicum door de mens in gebruik genomen zijn. Vandaag de dag ligt de top van deze afzettingen, voorheen aangeduid als afzettingen van Calais, tegenwoordig als Laagpakket van Wormer, Formatie van Naaldwijk (Berendsen 2004) als gevolg van het afgraven van latere sedimenten in principe vlak onder de huidige bouwvoor.

Vanaf 5000 jaar geleden, nam het tempo van stijging van de zeespiegelstijging geleidelijk af en werd ter plaatse van de Hollandse kust een strandwallensysteem gevormd, waardoor het achterliggend eland in toenemende mate voor de invloed van de zee werd afgesloten.

De afname van de zeespiegelstijging resulteerde in een toenemende aanvoer van zand naar de kust, waardoor het strandwallensysteem zich kon stabiliseren. Naarmate de strandwallen hoger en breder werden, kreeg de zee steeds minder frequent toegang tot de lagune achter de strandwallen. De meeste zeegaten waardoor de zee toegang had tot het achterland, slipten geleidelijk dicht en het getijdenbekken werd opgevuld.

Door de aanvoer van water uit de grote rivieren, zoals de Oude Rijn, en door regenwater trad verzoeting op en breidde het veengebied zich steeds verder uit. Dit leidde tot de vorming van een enkele meters dikke veenlaag, Hollandveen Laagpakket genoemd, op de mariene afzettingen. Ontwatering van het veengebied vond plaats via talloze riviertjes die het gebied doorsneden.

Rond 900 na Chr. kwam er een einde aan de veengroei en werd een begin gemaakt met de grootschalige ontginning ervan ten behoeve van landbouw (De Mulder *et al.* 2003). Later, vooral na 1400 na Chr., kwam daar de winning van turf als brandstof bij.

Met name het steken van het veen ten behoeve van brandstof leidde ertoe dat rond het midden van de 18de eeuw het gebied rond Zoetermeer, waaronder ook het plangebied veranderd was in een uitgestrekt plassengebied. Om verder landverlies te voorkomen alsook het reeds verloren gegane land terug te winnen zijn deze plassen in de loop van de tijd drooggemalen (zie paragraaf 5).

Zowel op de Geomorfologische Kaart van Nederland (blad 30, DLO-Staring Centrum/RGD 1994) als de geomorfologische kaart binnen het Archeologisch Informatiesysteem (afb. 3.1) maakt het overgrote deel van het plangebied deel uit van een zone, die vanwege de ligging binnen de bebouwde kom niet gekarteerd is. Alleen de noordwestzijde van het plangebied maakt nog net deel uit van een zone die gekarteerd is als een 'opgehoogd of opgespoten terrein' (4F12).

Op basis van nabij gelegen zones die wel gekarteerd zijn mag er evenwel van uitgegaan worden dat in principe sprake is van een vlakte van getij-afzettingen, die doorsneden worden door voormalige, opgevulde geulen. Laatstgenoemde liggen vanwege differentiele klink als zogenoemde getij-inversieruggen iets hoger in het landschap (afb. 3.1). Zoals eerder aangegeven is het op basis van het voorkomen van deze geulen dat op de Cultuur Historische Kaart, provincie Zuid-Holland aan het plangebied een middelhoge kans ten aanzien van de aanwezigheid van archeologische waarden wordt toegekend.

Op de bodemkaart in Archeologisch Informatiesysteem (afb. 3.2) maakt het plangebied deel uit van een zone die staat aangegeven als een 'kalkrijke leek- of woudeerdgrond, klei, profielverloop 5'. Zowel een leek- als woudeerdgrond zijn kenmerkend voor droogmakerijen en het gaat daarbij in beide gevallen om een bodem bestaand uit een dunne (licht)humeuze toplaag op een grijs gekleurde (klei)ondergrond met gley-verschijnselen.

Binnen het DINOLoket, de centrale toegangspoort tot Data en Informatie van de Nederlandse Ondergrond (DINO), staan rondom het plangebied enkele boringen geregistreerd. Van slechts twee daarvan zijn de gegevens evenwel openbaar.

Een daarvan (Boring B30H0120) bevindt zich circa 350 m ten zuiden van de locatie. Hier bestaat de ondergrond tot op een diepte van circa 9,81 m - NAP uit klei-afzettingen behorend tot het Laagpakket van Wormer, Formatie van Naaldwijk. Daaronder is tot op een diepte van circa 13,31 m - NAP sprake van klei-afzettingen behorend tot de Formatie van Echteld (www.dinoloket.nl). Deze opbouw is in overeenstemming met de verwachting en de aanwezigheid van klei in het traject boven 9,81 m - NAP geeft aan dat hier in ieder geval geen sprake is van de aanwezigheid van een opgevulde geul plus bijbehorende oeverwal-afzettingen.

De andere boring (B30H2782) is circa 275 ten zuidwesten van het plangebied gelegen. Hier bestaat de ondergrond uit een gelaagd klei-zandpakket tot op een diepte van circa 7,7 m - NAP, gevolgd door klei-afzettingen tot op een diepte van circa 13,7 m - NAP. Deze laatste boring bevindt zich nabij een snijpunt van wegen, o.a. de Amerikaweg, en zeer waarschijnlijk moet het gelaagde klei- zandpakket aan de bovenzijde geïnterpreteerd worden als een in het kader van de aanleg van de wegen opgebracht pakket grond.

In 2002 is in het kader van de geplande aanleg van het crematorium direct ten zuiden van het hier besproken plangebied alsook binnen het gebied van de reeds bestaande begraafplaats 'Buytenpark' een milieukundig bodemonderzoek middels grondboringen uitgevoerd (Milieu Adviesbureau Adverbo bv 2002 & 2002B).

Op basis van de boorresultaten lijkt gesteld te kunnen worden dat zowel op de locatie van het huidige crematorium en waarschijnlijk ook binnen het hier besproken plangebied in het verleden grondverbetering middels het opbrengen van zand heeft plaatsgevonden. Zo bestaat de bodemopbouw ter plaatste uit matig fijn, sterk siltig zand dat qua samenstelling identiek is aan het op de begraafplaats zelf opgebrachte zandpakket. Op de locatie direct ten zuiden van het plangebied zijn verder bij boring 8 tot op een diepte van 0,80 m - mv puinsporen waargenomen (Milieu Adviesbureau Adverbo bv 2002A).

Verwezen kan ook worden naar het Actueel Hoogtebestand Nederland (www.ahn.nl) dat laat zien dat het maaiveld binnen het plangebied en de rondom aangrenzende zones beduidend

hoger ligt dan bijvoorbeeld binnen de ten noordoosten van het plangebied gesitueerde Zoetermeerse Meerpolder (afb. 3.3).

5. Historisch gebruik en bekende archeologische waarden

5.1 Historisch gebruik

In de Vroege Prehistorie, circa 8800 voor Chr. maakte de regio deel uit van wad- en kweldergebied dat geen goede vestigingslocaties bood. Uitzondering hierop vormde de relatief hoger gelegen zandige oevers van de kreken en geulen, die het gebied doorsneden, alsook de zandige opvulling van de kreken zelf. De top van deze kreekafzettingen bevindt zich echter op een diepte van 10 tot 13 m - NAP.

Ook gedurende de Late Prehistorie maakte de onderzoekslocatie in eerste instantie deel uit van een door geulen doorsneden kwelder en wadgebied. Het hier besproken plangebied is gelegen op de noordelijke rand van een zone waar in de ondergrond sprake is van uit deze periode daterende geulen (zie afb. 3.1). Vandaag de dag ligt de top van deze afzettingen als gevolg van latere bodemverstorende activiteiten in principe vlak onder de huidige bouwvoor (zie onderstaande).

Niet uitgesloten kan worden dat de afzettingen of de opge vulde geulen zelf in de periode vanaf het Midden- tot Laat Neolithicum door de mens in gebruik genomen zijn. Feit is wel dat tot op heden rondom het plangebied geen vondsten zijn aangetroffen die daar op zouden kunnen duiden.

Vanaf circa 3000 voor Chr. ontwikkelde de regio zich evenwel tot een nat en drassig veengebied. Bewoning was hier alleen mogelijk op de iets verhoogde oevers van de geulen, o.a. de Rotte, die het veengebied doorsneden. Het beeld van de omvang en locatie van de bewoning gedurende de Late Prehistorie en ook Romeinse tijd is evenwel fragmentarisch omdat deze o.a. door de veenaafgravingen veelal beschadigd zijn.

Omstreeks de 11de eeuw na Chr. werd namelijk op grote schaal begonnen met de ontginning van het veen.

De oudste vermelding van Zoetermeer dateert uit 1269 AD. Na de stichting van Zoetermeer, ontstond ter plaatse van de huidige Zegwaartseweg de nederzetting Zegwaart. In de loop van de 13de eeuw verplaatsten de bewoningskernen zich echter van het Langeland en de Zegwaartseweg naar de Dorpsstraat en in 1296 stond er waarschijnlijk al een kerk op de plaats van de tegenwoordige Oude Kerk. Zoetermeer en Zegwaart bleven zelfstandig, maar vormden wel één parochie. Zoetermeer zou zich in de loop der eeuwen evenwel voorspoediger ontwikkelen dan Zegwaart.

In de loop van de 14de en 15de eeuw werd steeds meer veen gestoken ten behoeve van de turfwinning. Hierbij werd zelfs tot onder de grondwaterspiegel gegraven. Dit leidde tot het ontstaan van grote plassen en meren en rond 1650 bestond het gebied van Zoetermeer uit water waar alleen enkele evenwijdig lopende ribben land, dijken en wegen bovenuit staken. Omdat de grote watervlakten een bedreiging voor het resterende droge land vormde zijn zij in de loop van de tijd ingepolderd. De eerste van deze polders betrof de Zoetermeerse Meerpolder, direct ten noorden van het plangebied, en vervolgens de Driemanspolder, de Binnenwegse Polder, de Palensteinse Polder en de Zoetermeerse of Nieuwe Drooggemaakte Polder (www.zoetermeerinbeeld.nl).

Het hier besproken plangebied maakt deel uit van de Nieuwe Drooggemaakte Polder, drooggemalen tussen 1676 en 1771, en specifiek van het gedeelte dat als 'Buytenwegh' bekend staat. De huidige benaming van het gebied is hier ook van af geleid.

Een kaart uit 1660-1684 van 't Hooge Heemraedtschap van Schieland' van Jan Jansz. Stampioen de Oude is relatief schematisch van opzet en toont alleen de dorpskern van Zoetermeer zelf in enig detail (afb. 4.1). Op een daarop volgende kaart van Isaac Tirion uit circa 1750 is te zien dat de polder Buytenwegh nog niet is drooggemalen en het plangebied nog deel uitmaakt van een waterplas (afb. 4.2). De Kadastrale Minuut van 1811 - 1832 (afb. 4.3) alsook de Bonnekaart van circa 1900 (afb. 4.4) tonen dat het plangebied dan alleen in gebruik is als weidegebied.

5.2 Bekende archeologische en cultuurhistorische waarden

Op de Cultuur Historische Kaart, provincie Zuid-Holland maakt het plangebied deel uit van een zone waar een middelhoge verwachting ten aanzien van de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden aan is toegekend (afb. 5). Deze waarde is gebaseerd op de mogelijk in de ondergrond aanwezige geul-afzettingen en de eventuele bewoning daarvan vanaf het Neolithicum (www.geo-zuidholland.nl/geo-loket/kaart-chs.html).

Op de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) daarentegen maakt het plangebied deel uit van een zone waar een zeer lage kans ten aanzien van de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden aan is toegekend. Deze waarde is evenwel gebaseerd op het feit dat de locatie gelegen is binnen een voormalige postmiddeleeuwse droogmakerij.

Hiermee gaat de IKAW voorbij aan de opbouw van de diepere ondergrond en het feit dat vanwege het afgegraven van het oorspronkelijke op de locatie aanwezige veenpakket deze diepere bodemlagen alsook de eventueel daarop aanwezige archeologische waarden, vandaag de dag aan of net onder het huidig maaiveld gelegen zijn.

Binnen het Archeologisch Informatiesysteem (Archis II, maart 2010) staan binnen het plangebied zelf geen archeologische onderzoeken, waarnemingen of vondstmeldingen geregistreerd.

Voor het gebied rondom het plangebied worden wel diverse archeologische waarden genoemd. In het onderstaande worden deze kort besproken, De nummers tussen haakjes refereren daarbij naar de codes waaronder deze in Archis II geregistreerd staan (afb. 6).

Zo is op circa 350 ten noord(westen) van het plangebied in 1985 en 1991 onderzoek verricht door de Archeologische Werkgroep Zoetermeer (meldingsnr. 2377, waarnemingsnr. 37548). Hierbij zijn een aantal zogenoemde daliegaten aangetroffen (projectnr. 113, www.oudsoetermeer.nl). Dit betreffen kuilen die destijds vanaf de top van het veen tot in de onderliggende kleilagen gegraven zijn om klei te winnen. Met deze klei werd dan de top van het veen verrijkt om een betere bodemstructuur te verkrijgen. Na winning van de klei werd de kuil gevuld met veen- en kleiresten. Omdat vandaag de dag al het veen is afgegraven resten alleen nog de onderste, in de klei uitgegraven delen van deze kuilen.

Langs de Voorweg, gelegen ten zuiden van het plangebied, zijn in de afgelopen jaren verder diverse onderzoeken uitgevoerd. Zo is hier, op een afstand van circa 370 m ten zuidwesten van het plangebied (meldingsnr. 2389, waarnemingsnr. 37555), door de Archeologische Werkgroep Zoetermeer de locatie van een 17de eeuwse kerkje onderzocht (projectnr. 120, www.oudsoetermeer.nl). Ook ten zuidoosten van het plangebied, aan de Voorweg 170, 144 en 109 zijn door de Archeologische Werkgroep onderzoeken verricht (meldingsnr. 2386, 2376 en 2404, waarnemingen 37552, 37538 en 37574). Hier zijn vondsten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd aangetroffen.

Van twee booronderzoek, op respectievelijk 340 m ten zuiden van het plangebied (meldingsnr. 1799) en 370 m ten zuidoosten van het plangebied (meldingsnr. 18051/onderzoeksnr. 14809) wordt in Archis alleen vermeld dat verder onderzoek niet noodzakelijk geacht wordt.

Opgemerkt moet evenwel worden dat alle bovengenoemde onderzoeken langs de Voorweg gelegen zijn, een strook restveen. Dit in tegenstelling tot de hier besproken locatie, die onderdeel van een voormalige droogmakerij betreft. De waarde van de langs de Voorweg aangetroffen archeologische vondsten m.b.t. het inschatten van de eventueel binnen het plangebied aanwezige archeologische waarden is daarom gering.

6. Verwachte archeologische waarden

Op basis van de geomorfologische, bodemkundige alsook de archeologische en historische gegevens kan gesteld worden dat het plangebied deel uitmaakt van een in de tweede helft van de 18de eeuw drooggemaakte polder.

Vanwege het feit dat in de daar aan voorafgaande periode ter plaatse al het veen tot op de onderliggende afzettingen is afgegraven kan gesteld worden dat op de locatie zeer waarschijnlijk geen sprake meer zal zijn van archeologische waarden, die uit de Bronstijd of daarop volgende perioden dateren. Deze zullen, indien aanwezig, (vrijwel) geheel vernietigd zijn bij de laat- en postmiddeleeuwse turfwinning alsook de daarop volgende drooglegging van de polder. Hooguit zullen de onderzijden van dieper uitgegraven sporen, zoals van nabij het plangebied aangetroffen laat- en postmiddeleeuwse daliegaten, nog aanwezig zijn.

De kans op de aanwezigheid van bewoningssporen uit de periode vanaf de Bronstijd wordt daarom laag geacht.

Feit is wel dat vanwege het ontgraven van het veen de diepere ondergrond vandaag de dag aan het maaiveld ligt. Bekend is dat het plangebied zich binnen een zone bevindt waar in de ondergrond sprake is van zandige geul-afzettingen die eventueel vanaf het Midden- tot Laat Neolithicum door de mens in gebruik genomen zijn.

De exacte loop van deze geulen is ter hoogte van het plangebied evenwel niet bekend en de mogelijkheid bestaat dat het plangebied zich in het lager, niet bewoonbare gedeelte, tussen de geularmen zelf is gelegen. Verder geldt dat tot op heden rondom het plangebied geen vondsten bekend zijn, die zouden kunnen wijzen op de aanwezigheid van bewoning in de Late Prehistorie. Juist vanwege het feit dat het oorspronkelijk maaiveld uit deze periode binnen het plangebied tegenwoordig aan de oppervlakte ligt zouden dergelijke vondsten in het geval van bewoning wel verwacht mogen worden.

Tevens kan gewezen worden op het feit dat de resultaten van het in 2002 direct ten zuiden van het plangebied uitgevoerde milieukundig onderzoek (Milieu Adviesbureau Adverbo bv 2002A) lijken aan te geven dat daar en mogelijk ook binnen het plangebied zelf sprake is van opgebrachte grond. Op de locatie direct ten zuiden van het plangebied zijn verder ook tot op een diepte van 0,80 m - mv puinsporen waargenomen, die er op wijzen dat het gebied in ieder geval tot op zekere diepte verstoord is.

Ook de kans op de aanwezigheid van archeologische waarden uit het Neolithicum wordt daarom vooralsnog als laag ingeschat.

7. Advies

Het plangebied maakt deel uit van een zone waar in principe vanwege de mogelijk in de ondergrond aanwezige geul-afzettingen en de eventuele in gebruikname daarvan door de mens vanaf het Midden Neolithicum een middelhoge archeologische verwachting aan is toegekend.

Vanwege het afgraven van het later gevormde veen bevinden bovengenoemde afzettingen zich in principe vandaag de dag net aan of direct onder de huidige bouwvoor.

Feit is echter dat tot op heden in de directe omgeving van het plangebied geen vondsten uit de Late Prehistorie bekend zijn. Verder lijken de resultaten van milieukundig onderzoek op de direct ten zuiden van het plangebied gelegen locatie aan te geven dat daar de bodem plaatselijk zeker tot op 0,80 m - mv verstoord is en mogelijk zelfs tot op grotere diepte geheel uit opgebracht zand bestaat.

Verder geldt dat in het kader van de voorgenomen ontwikkeling alleen de bovenste meter van het terrein afgegraven zal worden. De kans dat daarbij archeologische waarden aangesneden zullen gaan worden, wordt op basis van met name de resultaten van het milieukundig onderzoek op het naast gelegen terrein alsook de gegevens uit het Actueel Hoogtebestand Nederland vooralsnog klein geacht.

Verder archeologisch onderzoek wordt daarom niet aanbevolen.

Indien tijdens de werkzaamheden in het kader van de voorgenomen ontwikkeling alsnog (toevals)vondsten worden gedaan, dienen deze direct aan het bevoegd gezag gemeld te worden.

Over de onderzoeksresultaten en het daarop gebaseerde advies dient evenwel contact opgenomen te worden met het bevoegd gezag, de gemeente Zoetermeer.

Literatuur

ANWB, 2002: *Topografische Atlas Nederland 1:50.000*, ANWB bv, Den Haag.

Berendsen, H.J.A., 2000: *Landschappelijk Nederland*, Assen.

Berendsen, H.J.A., 2004: *De vorming van het land, Inleiding in de geologie en de geomorfologie*, Assen.

KNA, 2006: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie*, versie 3.1, SIKB, Gouda.

Milieu Adviesbureau Adverbo bv, 2002A: Crematorium Hoflaan te Zoetermeer, *rapport 02.10.0724.317*, Milieu Adviesbureau Adverbo bv, Leiden.

Milieu Adviesbureau Adverbo bv, 2002B: Begraafplaats Hoflaan te Zoetermeer, *rapport 02.10.0731.317*, Milieu Adviesbureau Adverbo bv, Leiden.

Mulder de, E.E.J., Geluk, M.C., Ritsema, I.L., Westerhoff, W.E., Wong, T.E., 2003: *De ondergrond van Nederland*, Groningen/Houten.

Woersem, I. Van, 2010: Natuurnotie t.b.v. voorontwerpbestemmingsplan begraafplaats Buytenpark, DHV b.v., *conceptrapportage, 6 januari 2010, versie 2, 1e externe versie in opdracht van gemeente Zoetermeer*.

Verantwoording

Afbeeldingen

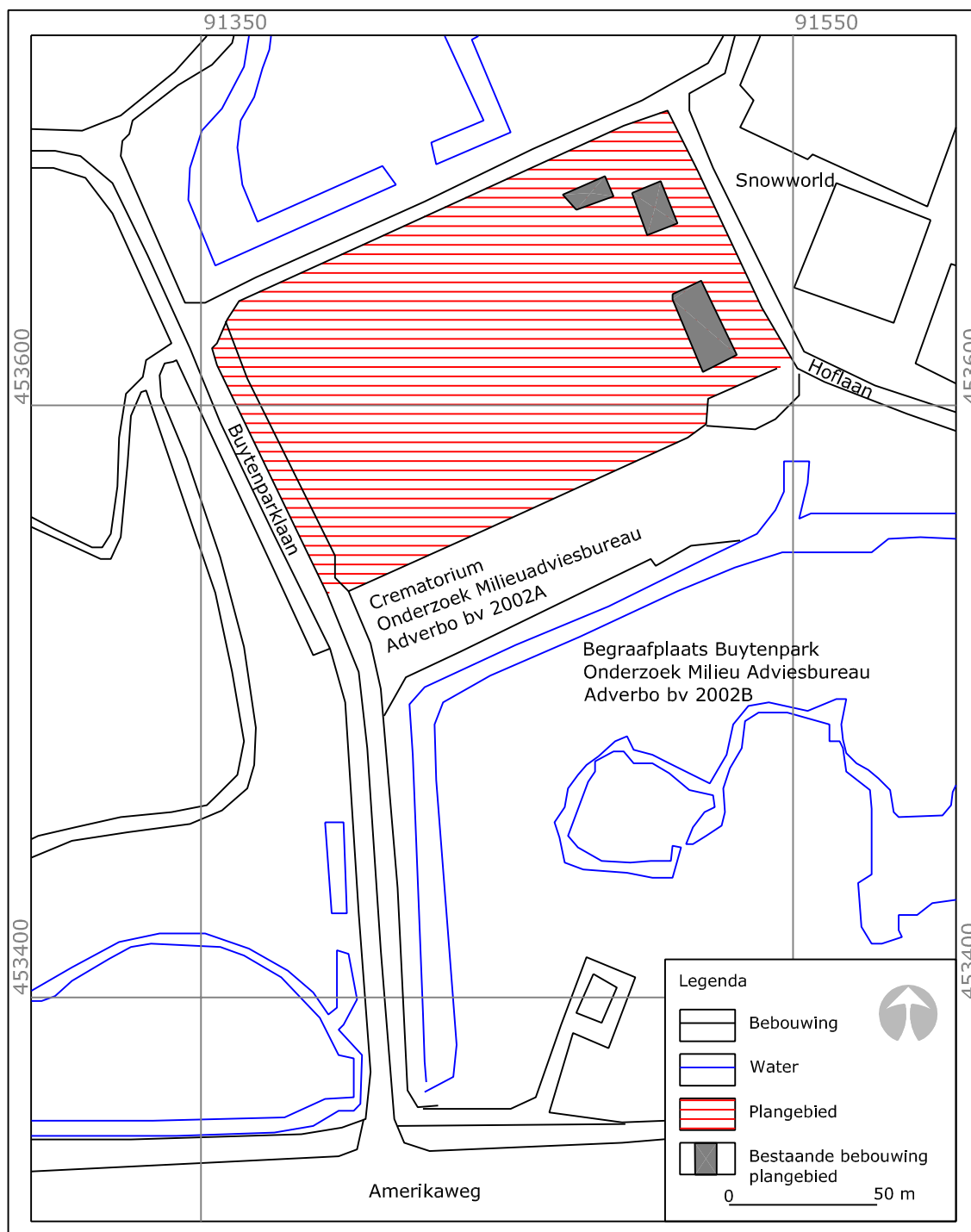
- afb. 1: Locatie plangebied, *Jacobs & Burnier, archeologisch projectbureau & ANWB 2002*
- afb. 2.1: Bestaande situatie plangebied, *Jacobs & Burnier, archeologisch projectbureau*
- afb. 2.2: Huidige inrichting plangebied, *bron: www.maps.google.nl*
- afb. 3.1: Uitsnede geomorfologische kaart, *bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed*
- afb. 3.2: Uitsnede bodemkaart, *bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed*
- afb. 3.3: Uitsnede AHN, *bron; www.ahn.nl*
- afb. 4.1: Uitsnede kaart Jan Jansz. Stampioen de Oude 1684, *bron: www.beeldbank.nationaalarchief.nl*
- afb. 4.2: Uitsnede kaart Isaac Tirion, circa 1750, *bron: www.beeldbank.nationaalarchief.nl*
- afb. 4.3: Uitsnede Militair Topografische kaart 1897, *bron: www.watwaswaar.nl*
- afb. 4.4: Uitsnede Bonnekaart circa 1900, *bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed*
- afb. 5: Uitsnede Cultuur Historische Kaart, provincie Zuid-Holland, *bron: www.geo-zuidholland.nl/geo-loket/kaart-chs.html*
- afb. 6: Uitsnede Archis II, *Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed*

Bestanden

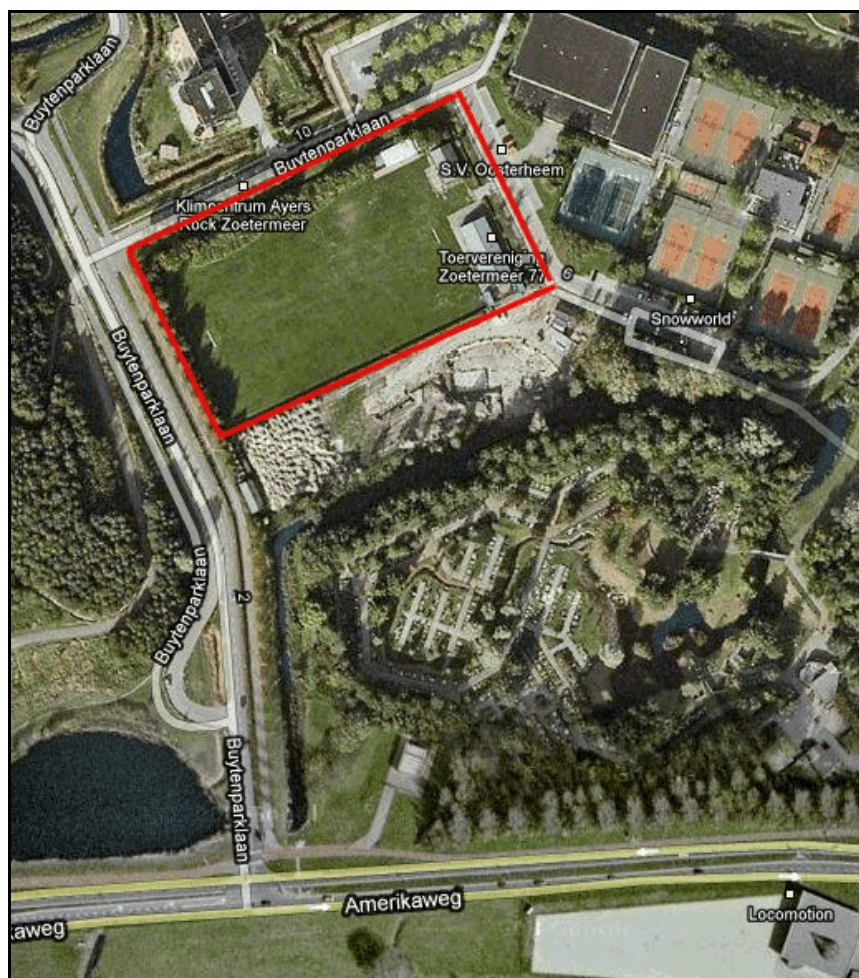
10013.bureauonderzoek.def.wpd
10013.bureauonderzoek.afbeelding01.def.wpd
10013.bureauonderzoek.afbeelding02.1.def.dwg
10013.bureauonderzoek.afbeelding02.2.def.wpd
10013.bureauonderzoek.afbeelding03.def.wpd
10013.bureauonderzoek.afbeelding04.def.wpd
10013.bureauonderzoek.afbeelding05.def.wpd
10013.bureauonderzoek.afbeelding06.def.pdf

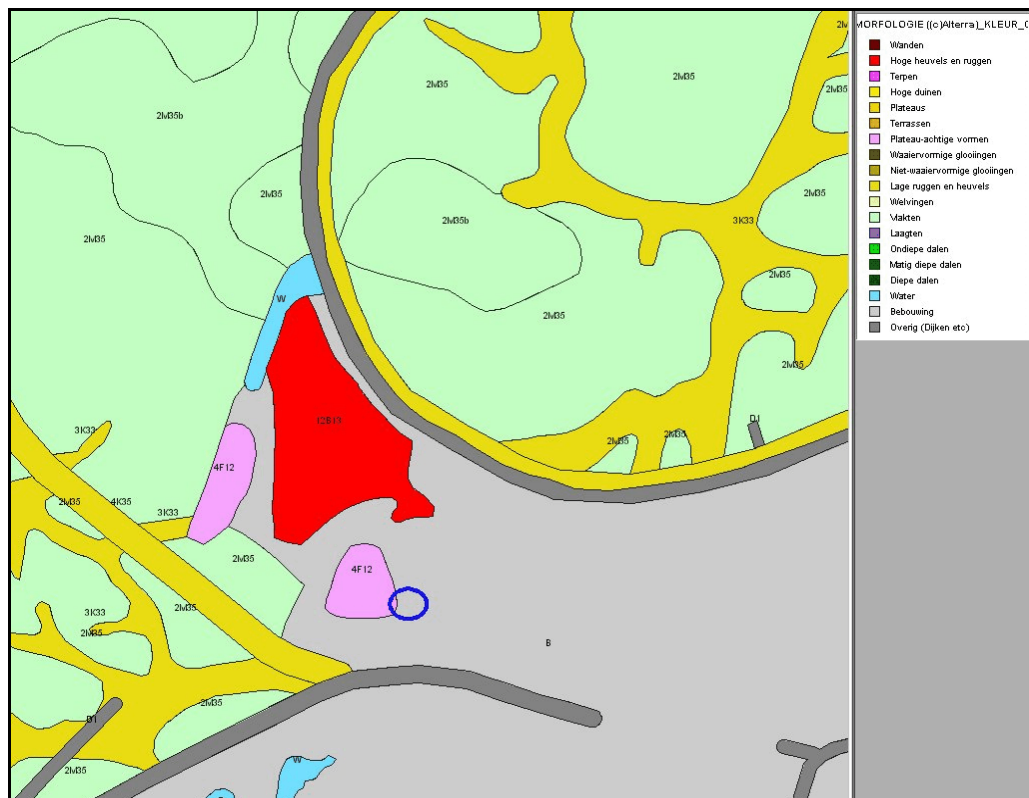
Afb. 1: Positie plangebied op beide kaarten in rood aangegeven.

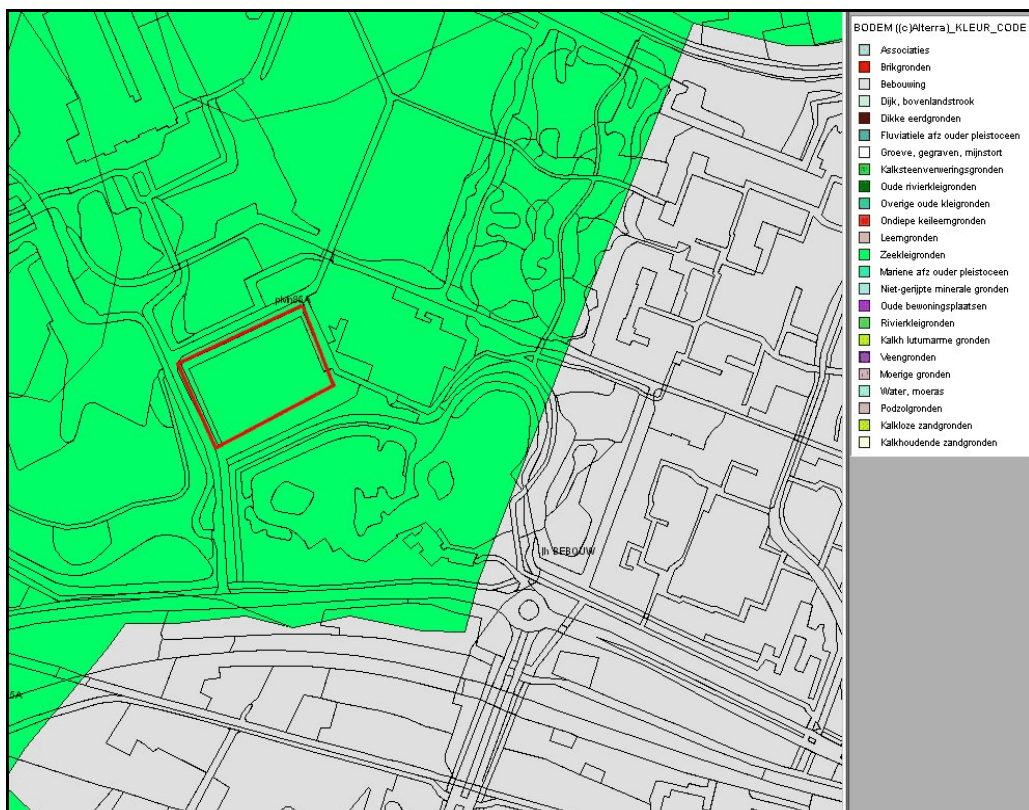
Afb. 2.1: Plangebied.

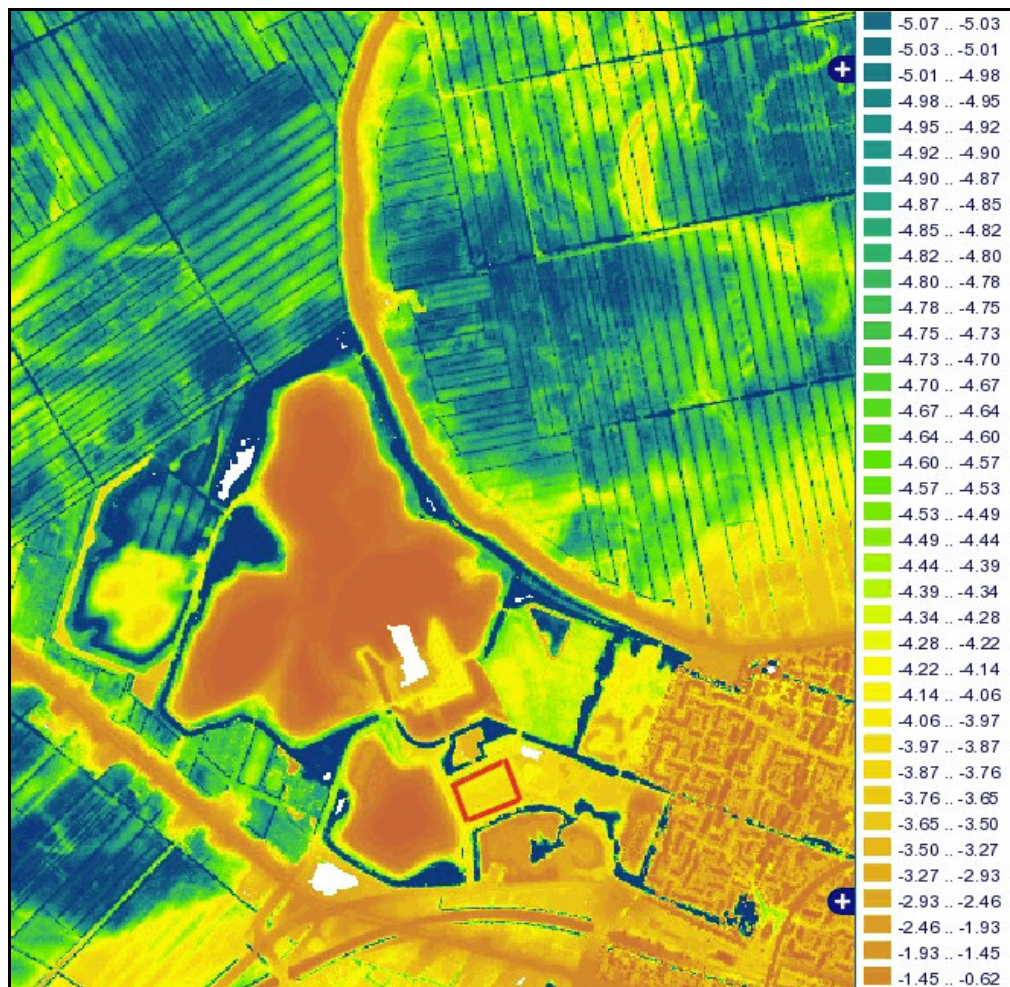
Afb. 2.2: Huidige inrichting plangebied. De begrenzing van het plangebied is met een rode lijn aangegeven.

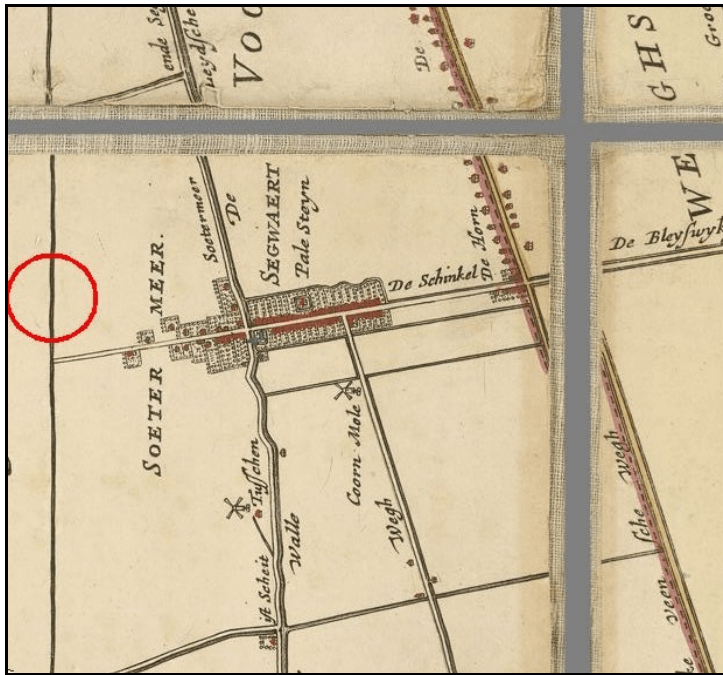
Afb. 3.1: Uitsnede Geomorfologische kaart. Positie plangebied is met een blauwe cirkel aangegeven. In lichtpaars is het opgehoogde gebied gemarkeerd. In geel is de loop van de in de ondergrond aanwezige opgevulde geulen in aangrenzende gebieden aangegeven.

Afb. 3.2: Uitsnede Bodemkaart. De omtrek van het plangebied is met een rode lijn aangegeven.

Afb. 3.3: Uitsnede Actueel Hoogtebestand Nederland. De omtrek van het plangebied is met een rode lijn aangegeven.

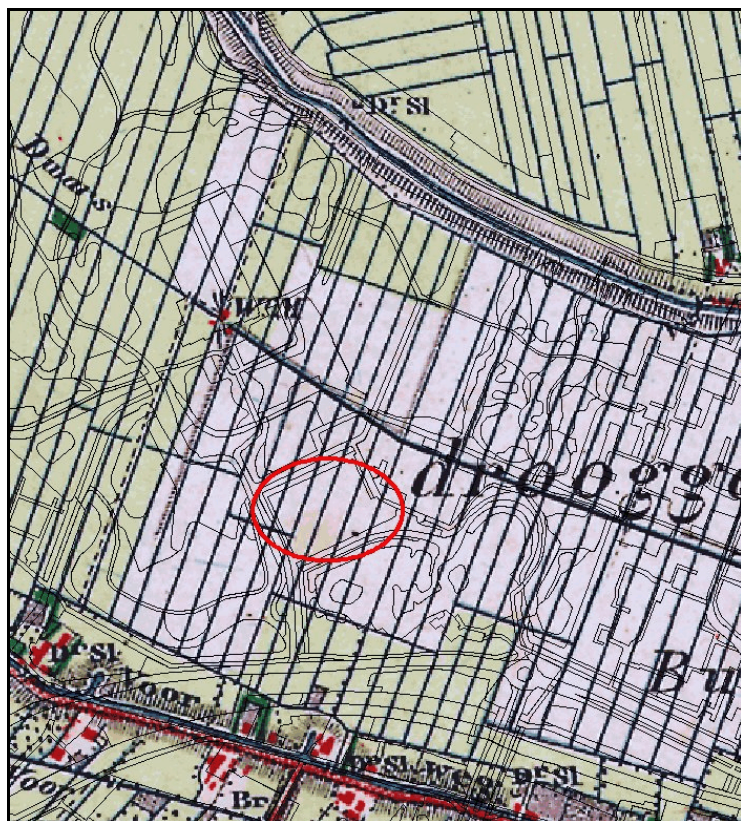
Afb. 4.1: Uitsnede kaart Jan Jansz. Stampioen de Oude, 1684. Positie plangebied is globaal met een rode cirkel aangegeven.

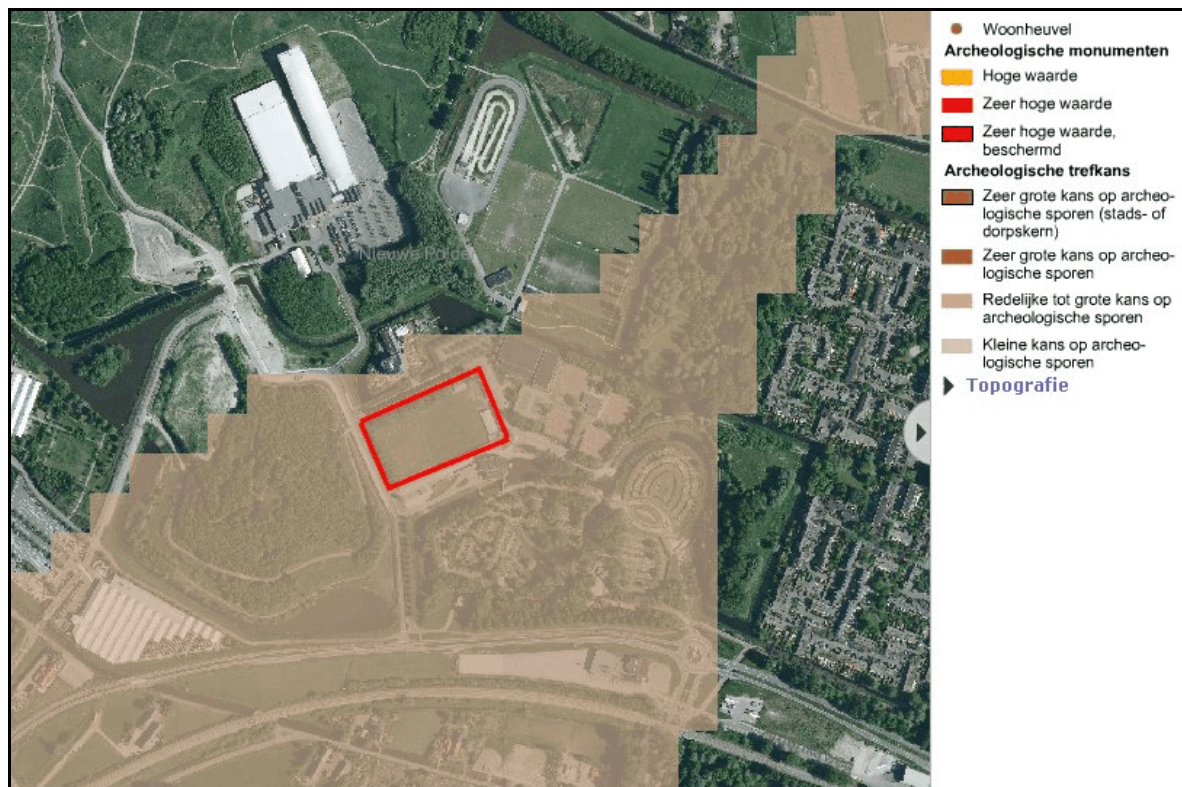
Afb. 4.2: Uitsnede kaart Isaac Tirion, circa 1750. Positie plangebied is globaal met een rode cirkel aangegeven.

Afb. 4.3: Uitsnede kadastrale Minuut 1811 - 1832. Positie plangebied globaal met een rode cirkel aangegeven.

Afb. 4.4: Uitsnede Bonnekaart, circa 1900. In grijs is de huidige topografie bij benadering over de kaart geprojecteerd. De positie van het plangebied is globaal met een rode cirkel aangegeven.

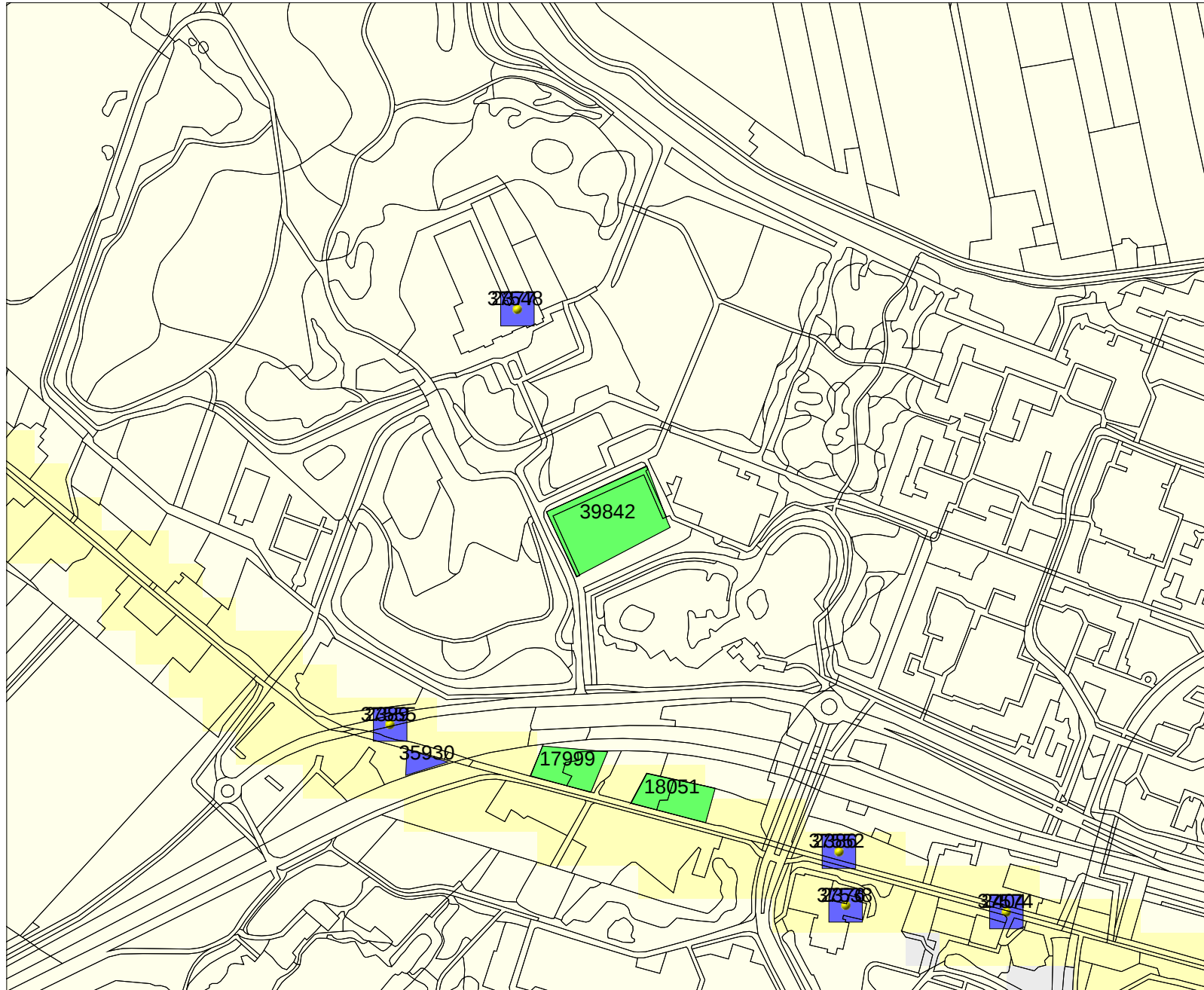
Afb. 5: Uitsnede Cultuur Historische kaart, provincie Zuid-Holland. Begrenzing plangebied is met een rode lijn aangegeven.

Afb. 6: Uitsnede Archis II

maart 2010

Locatie 'Buytenpark', gemeente Zoetermeer (meldingsnr. 39842)

92367 / 454388

90557 / 452909

Legenda

- TOP10 ((c)TDN)
- VONDSMELDINGEN
- WAARNEMINGEN
- ONDERZOEKEN
- ONDERZOEKSMELDINGEN

MONUMENTEN

- archeologische waarde
- hoge archeologische waarde
- zeer hoge archeologische waarde
- zeer hoge arch waarde, beschermd

IKAW

- zeer lage trefkans
- lage trefkans
- middelhoge trefkans
- hoge trefkans
- lage trefkans (water)
- middelhoge trefkans (water)
- hoge trefkans (water)
- water
- niet gekarteerd

0 100 m

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap